

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อนิยยานิกปฏิบัติ — ทางดำเนินที่ไม่นำออกจากทุกข์”

อนิยยานิกปฏิบัติ เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - นิ - ยา - นิ - กะ - ปะ - ตี - ปะ - ทา] มาจากคำว่า อนิยยานิก (ไม่นำออกจากทุกข์) กับคำว่า ปฏิปทา (ทางดำเนิน) รวมกันเป็น อนิยยานิกปฏิบัติ แปลว่า ปฏิปทาหรือทางดำเนินที่ไม่นำออกจากทุกข์ ซึ่งเป็นทางดำเนินที่ทำให้กุศลธรรมเกิดพอกพูนทับถมมากยิ่งขึ้น ทำให้จมอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ซึ่งหมายถึงมีฉาปฏิบัติหรือทางดำเนินที่ผิดนั่นเองที่เป็นปฏิบัติที่ไม่นำสัตว์ออกจากทุกข์

ในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค ปฐมปฏิบัติสูตร ได้แสดงถึงสภาพธรรมที่เป็นมีฉาปฏิบัติซึ่งเป็นปฏิบัติที่ไม่นำสัตว์ออกจากทุกข์ไว้ ดังนี้

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็มีฉาปฏิบัติ เป็นไฉน? ความเห็นผิด ความดำริผิด เจรจาผิด
การงานผิด เลี้ยงชีพผิด ความเพียรผิด ระลึกผิด ตั้งมั่นผิด นี้เรียกว่า มีฉาปฏิบัติ

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง แสดงถึงธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงๆ เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงของธรรม แม้ในเรื่องของอกุศลธรรมทั้งหลาย พระองค์ก็ทรงแสดงไว้เป็นอันมาก โดยนัยประการต่างๆ โดยละเอียดโดยประการทั้งปวง เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ที่จะได้เกิดปัญญาเป็นของตนเอง รู้ว่า อกุศลธรรม เป็นธรรมที่มีจริง เป็นธรรมที่มีโทษ ให้ผลเป็นทุกข์ ไม่นำมาซึ่งประโยชน์ใดๆ เลยแม้แต่น้อย เมื่อได้ฟังได้ศึกษาแล้ว ก็จะเข้าใจอย่างถูกต้อง ไม่หลงผิด ไม่เข้าใจผิด ไม่ดำเนินไปในทางที่ผิด

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา มีความละเอียดลึกซึ้ง เห็นได้ยาก และที่สำคัญ แสดงถึงสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวัน ที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าเป็นธรรม การที่จะเข้าใจธรรมได้นั้น ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม สะสมปัญญาไปตามลำดับ และจะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา สะสมไปที่ละเล็กทีละน้อย ขึ้นชื่อว่าชาวพุทธแล้ว ต้องเป็นผู้ฟังพระธรรม และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะไปหาทางลัด ด้วยการไปทำอะไรมิผิดปกติ ไปปฏิบัติผิดด้วยความเป็นตัวตน มีความจดจ้องต้องการ นั้นไม่ใช่หนทางที่จะทำให้รู้ความจริง เพราะหนทางลัด เป็นทางหรือวิธีของความไม่รู้ เป็นความเห็นผิด ถ้าดำเนินตามทางที่ผิด ซึ่ง

เริ่มด้วยความเห็นผิด โดยมีความไม่รู้เป็นประธาน ทุกอย่างก็ย่อมผิดทั้งหมด ทั้งความตรึงนึกคิด ความเพียร เป็นต้น ผิดทั้งหมด กล่าวโดยสรุปคือ ผิดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมเลย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บอกทางเท่านั้นว่า ทางที่ถูก ที่เป็นไปเพื่อการรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลส คือ การอบรมเจริญปัญญา เป็นปกติธรรมดาของผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ ยังละกิเลสอะไร ไม่ได้ ก็ย่อมจะมีเหตุปัจจัยให้กิเลสประเภทนั้นๆ เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ความเห็นผิด ก็เช่นเดียวกัน ก็เพราะยังไม่มี ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงของสภาพธรรม ก็ย่อมจะมี ความเข้าใจผิด เห็นผิด ยึดถือในข้อวัตรปฏิบัติที่ผิด และเมื่อเห็นผิดแล้วการชักชวนก็ย่อมจะชักชวนผู้อื่นไปในทางผิดๆ คล้อยตามความเห็นที่ผิดด้วย ในเบื้องต้นนี้ก็ทำให้เห็นแล้วว่า ความเห็นผิดอันตรายมาก เป็นโทษแก่ตนเอง แล้วยังก่อให้เกิดโทษแก่คนอื่นด้วย แต่ละคนสะสมมาไม่เหมือนกัน สะสมมาทั้งส่วนที่ไม่ดีและส่วนที่ดี เพราะเคยได้ยินได้ฟังพระธรรมมาแล้ว เคยเห็นประโยชน์ของพระธรรมมาแล้ว การสะสมฝ่ายดีนี้ ไม่สูญหายไปไหน ทำให้มีการพิจารณาไตร่ตรองว่า เหตุกับผลไม่ตรงกัน เมื่อเหตุผิดแล้ว ผลจะถูกไม่ได้ ก็ทำให้ถอยกลับจากหนทางที่ผิดนั้น ในเมื่อเป็นสิ่งที่ผิด ก็ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะยึดถือไว้ ควรที่จะทิ้งได้ในทันที

การจะพ้นจากการดำเนินไปในทางที่ผิดซึ่งเป็นหนทางที่ไม่นำออกจากทุกข์ได้นั้น ที่สำคัญที่สุดคือ ไม่ขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมปัญญาซึ่งเป็นความเข้าใจถูก เห็นถูกไปตามลำดับ ความเข้าใจพระธรรมจะเป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายความเห็นผิด ความไม่รู้และกิเลสทั้งหลาย เป็นเครื่องป้องกันไม่ให้ตกไปในฝ่ายผิดทั้งหมด พุทธบริษัทในครั้งอดีต มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรม ก็เพราะได้อาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงฉันทะ พุทธบริษัทในยุคนี้สมัยนี้ จะมีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรม ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เช่นเดียวกัน ซึ่งจะประมาทในแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดงไว้ดีแล้วไม่ได้เลย ต้องศึกษาด้วยความเคารพละเอียดรอบคอบอย่างยิ่งในทุกคำ

ถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรม ไม่ได้ฟังพระธรรม ย่อมไม่สามารถที่จะมีความเข้าใจได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้อะไร และทรงแสดงอะไร ธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้และทรงแสดงนั้น เป็นความจริง เป็นสิ่งที่มีจริงทุกประการ ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เป็นสภาพธรรมแต่ละอย่างๆ เท่านั้น ความจริงทั้งหลายเหล่านี้เองที่ทำให้ผู้รู้แจ้ง บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์บุคคลได้ เมื่อได้ฟังได้ศึกษา ความเข้าใจก็จะเพิ่มขึ้นไปตามลำดับ ความมั่นคงในหนทางที่ถูกและการเห็นความสำคัญของการอบรมเจริญปัญญา ก็จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นไปตามลำดับด้วยเช่นกัน จะเห็นได้จริงๆ ว่า เนื่องจากได้สั่งสมกิเลสมามาก นิสัยที่ไม่ถ่วงในสังสารวัฏฏ์ ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สังสารวัฏฏ์ก็จะดำเนินต่อไปอย่างไม่มีวันจบสิ้น เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เต็มไปด้วยทุกข์ เต็มไปด้วยกิเลสทั้งหลายเหมือนเดิม ดังนั้น สิ่งที่ขาดไม่ได้เลย คือ

การฟังพระธรรม กาลสมัยนี้ ยังเป็นยุคที่พระธรรมยังดำรงอยู่ บุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร เผยแพร่พระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงก็ยังมียู่ จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ที่สะสมบุญมาแต่ปางก่อน เห็นประโยชน์ของการได้เข้าใจความจริง จะได้สะสมปัญญาจากการได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมในแต่ละครั้ง สะสมเป็นอุปนิสัยที่ดีต่อไป จนกว่าจะถึงความสมบูรณ์พร้อมของปัญญาได้ในที่สุด เพราะการที่ปัญญาจะมีมากได้ก็ต้องเริ่มจากการฟังพระธรรม สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก ไปทีละเล็กทีละน้อย ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีค่าที่สุดในชีวิตและในสังสารวัฏ

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗